

Kutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälekandja

Tellimise hind:

Rastas postiga . . . Kr. 1.—
 Poolaastas . . . . . „ 0.50

Ilmub 1—2 korda kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsuseteenijate organisatsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.
 Toimetus ja talitus: Tallinna, Kopli tän. 7-a. Telef. — Balti keskjaam 3-57

Kuulutuste hinnad:

10 senti m/m., veeru lauses.
 Tekstis 50 prots. kallim.

Eesti raudteelaste Reskühingu väljaanne.

Nr. 1

8. veebruaril 1934 a.

XI aastakäik

Demokraatia ei tunnusta kahesuguste õigustega kodanikke.

Ametiühingulistele põhimõtetele rajatud riigiteenijate kutseühikumine on lubamatu; riigiteenijate ametiühinguline võitlus oleks sihitud riigivõimu vastu, oleks sellele vastuhakkamine; kuna aga riigiteenijad ise on riigivõimu kandjad, siis juba sellise võitluse idee olevat loogiline vasturääkivus — *contradictio in adjecto*. Riigiteenijate kutseorganisatsioonid sellepärast, kui nad üldse tunnustamist leiavad, võivad taotella vaid kultuurilisi sihte ja vast ka majandusliku omaabi, kunagi aga mitte ametiühingulisi eesmärke.

Niisuguseid mõtteid avaldas mitte väga kauges minevikus riigiteenijate kutseorganisatsioonide esindajatele üks tookordne riigivanem, kes ühtlasi ka üks vanemaid Eesti avaliku elu tegelasi ja end suureks demokraatia kaitsjaks tunnustab. Umbes samasulisi mõtteid on aga ka muudelgi mõjurikkail kohtadel asuvate ja end demokraatideks pidavate võimukandjate poolt väljendatud, hoopis rääkimata muidugi „autoritaarse“ riigikorra pool-dajaist, kes üldse mingisugust vahelesegamist oma tegevusse ei salli ja kord võimule pääsedes talitavad põhimõttel: riik — see olen mina. Nende viimaste seisukoht on arusaadav ja loogiline järeldus nende maailmavaatest. Kuid imestama peame, et leidub „demokraate“, kes nii mõtelda ja rääkida võivad. Ja kuna need mõtteavaldused ikka sagedasemaks kipuvad muutuma, mida kaugemale sammume Eesti omariikluse radadel, siis on ülem aeg neile vastu astuda. Muidu võime tõesti ühel ilusal päeval seista tõsiasja ees, et meil valitseb „demokraatia“, kus mõne liigi kõige riigitruumate kodanike

avalikud kodanikuõigused on piiratud kitsamaks, kui neil, kes meie omariikluse vastu kas otse vaenulikud või vähemalt ükskõiksed.

Olgu selle juures juba alguses kohe märgitud, et meie arusaamise järgi neil mõtteavaldustel igasugune alus puudub. Mitte riigiteenijate ametiühinguline võitlus pole loogiline vasturääkivus, vaid selle võitluse eitamine ise on vasturääkivuses nii meil maksva õigusliku korraga kui ka õiguspoliitiliste kaalutlustega.

Vaatame kõigepealt, mis on riigivõim, ja kes on tema kandja. Et neile küsimustele vastata, peame kõigepealt selgusele jõudma, mis on võim üldse. Õigusteasutades määritletakse võimu ühe tahte maksmapanemisenä teise üle. Riigivõim järelikult tähendab riigi õigust oma taht peale suruda kõigile oma kodanikele, oma taht viimaste tahtete üle maksva panna.

Nüüd kerkib aga üles uus küsimus, — kuidas on riigil võimalik oma taht avaldada ja maksva panna? Valitseva riigiõigusliku vaate järgi on riik juriidiline isik ja kui niisugusel pole tal muidugi loomulikku taht psühholoogilises mõttes. Ta ei saa ise vahenditult oma taht ei kujundada ega ka avaldada, vaid nagu iga teinegi juriidiline isik on ta sunnitud seda tegema oma organite kaudu. Jällegi peame kõigepealt selgusele jõudma, mis on riigiorgan üldse. Riigiõiguses mõistetakse riigiorganite all isikuid, kes osa võtavad riigi tahte kujundamisest ja avaldamisest. Selle määratluse juures tuleb meil eriti silmas pidada, et riigiorгани oluliseks tunnuseks on riigi tahte kujundamisest ja avaldamisest osa võtmine. Sest sellest järgneb, et mitte iga riigi tee-

nistuses olev isik pole veel riigiorgan. Ülikooli professor on küll riigiteenija, pealegi õige kõrge riigiteenija, kuid oma õppetegevusega ei võta ta mingit osa riigi tahte kujundamisest — järelikult pole ta sel juhul ka riigiorgan. On ta aga näiteks ühtlasi ülikooli rektoriks, milline amet talle õiguse annab riigi nimel teatud juriidiliste aktide toimetamiseks, siis võtab ta osa riigi tahte avaldamisest, on seega ka riigiorgan.

Millised on siis nüüd need organid, kelle kaudu Eesti riik oma taht avaldab? Põhiseaduse järgi on meil tähtsamaks riigiorganiks rahvas. „Eesti on iseseisev, rippumatu vabariik, kus riigivõim on rahva käes“, ütleb põhiseaduse § 1. Järelikult esimeseks ja tähtsamaks riigivõimu kandjaks Eestis on rahvas. Kes on siis see rahvas? Peensustesse laskumata võime siin rahvana mõista kõigi hääleõiguslike kodanike kogu. Nii on siis Eestis laiemas mõttes iga hääleõiguslik kodanik osa ühest riigiorganist, on seega ka riigivõimu kandja. Siiski vist ükski „demokraat“ pole seni veel tõsiselt sõandanud väita, et nendesamade kodanikkude ametiühinguisse koondumine ja viimaste tegevemine seaduslikes piirides oleks mingisuguseks riigivõimule vastuhakkamiseks ja loogiliseks vasturääkivuseks. Just vastuoks, ametiühingud sageli küllalt osutuvad koguni riigivõimule tema ülesannete teostamisel suureks toeks. Näiteks praegu Põhja-Ameerika Ühendriikides ametiühingud kõvasti toetavad president Roosevelt'i tema majanduspoliitika maksmapanemises.

Kuid pöördume tagasi Eesti juure ja vaatame, kuidas siin rahvas riigivõimu

kandjana seda võimu teostab. Põhisead. § 29 ütleb selle kohta: „Rahvas teostab riigivõimu: 1) rahvahääletamise, 2) rahvaalgatamise, 3) Riigikogu valimise ja 4) Riigivanema valimise teel.“ Rahvas on seega ühtlasi ka n. n. loov riigiorgan, ta loob juure kaks uut organit: riigikogu ja riigivanema, kes omakorda jälle loovad terve rea teisi organeid, kelle kõigi tegevuse eesmärgiks on riigi tahte avaldamine ja maksmapanek. See riigi tahte avaldamine võib aga sündida mitmel kujul, — seadusi andes, neid täide viies, või õigusvahetordi kindlaks määramises. Neid riigi tahte avaldusvorme nimetatakse riigivõimu funktsioonideks, mida nende eelpooltähendatud õigusliku iseloomu tõttu liigitatakse seadusandvaks, täidesaatvaks ja kohtufunktsiooniks. Kui me nüüd nendest seisukohtadest välja minnes hakkaksime vaatlema riigiteenijate suurt peret ja nende hulgast välja sõeluma neid, kes ülaltoodud mõistete järgi võiksid kuuluda riigivõimu kandjate, teiste sõnadega riigiorganite hulka, kes riigivõimu funktsioone teostavad, siis — välja arvates muidugi nende kuuluvus rahva kui riigiorgani koosseisu — näeksime peagi, et sõela peale väga ja väga vähe jääks. Tõepoolest, missugust riigivõimu funktsiooni teostab vedurijuht oma veduriga rongi määratud kohale toimetades, vedurikütja seda vedurit tarvilise auru saamiseks küttes, roopaseadja rongi õigele teele juhtimiseks pööranguid tarviliselt seades, kui ka jaamaülem rongi liikumiseks tarvilisi korraldusi tehes? Või on vast see riigi tahte avaldamisest osa võtmine, kui teenisteer hoolitseb raudtee muldkeha, roobaste, liiprite, hoonete jne. korrasoleku eest? Muidugi mitte! Kuid täiesti analoogiline on ka hariliku postiametniku, maamõõtja, tehniku, masinakirjutaja, arveametniku, raamatupidaja, asjaajaja, arsti, inseneri jne. jne. tegevus, kellest kaugelt suurem osa koguni veel riigiga eraõiguslikus teenistusvahekorras, s. t. riigiga oma teenistusvahetorda ühevääri- liste kontrahentidena korraldavad! Kuid kes on siis riigiteenijate kutseühingute liikmed? Kas vast kõrgema administratiivvõimuga varustatud ametnikud? Loomulikult mitte, vaid just need eelpoolloetletud laiad riigiteenijate massid, keda paremgi tahtmise juures ei saa arvata riigivõimu kandjateks rohkem, kui seda on iga teinegi hääleõiguslik kodanik.

Kuid see on vaid küsimuse üks külg. Hoopis iseküsimus on, kas nendegi riigiteenijate, keda kahtlemata tuleb arvata riigiorganite, riigivõimu kandjate hulka, õigused oma kutseliikumiseks seadusega sugugi rohkem piiratud on, kui nende kaasteenijail, kes sellesse liiki ei kuulu. Põhiseaduse § 18 järgi on ühinguise ja liitaduse koondumine Eestis vaba. Tõsi küll, seda õigust võib seadus piirata avaliku julgeoleku huvides. Kuid sel juhul peab see piiramine käima ühtlaselt kõigi kodanike kohta, aga mitte mõne üksiku nende liigi kohta, sest sama põhiseaduse § 6. põhjal on kõik Eesti kodanikud seaduse ees ühetalised. Järelikult ei luba põhiseadus siin ametnike või ka mõne muu üksiku rahvakihhi õigusi piirata.

Ning lõpuks, kas tegutseb ametnik, kes õigustatud riigi tahet avaldama, riigiorgan on, riigiteenijate kutseliikumisest osa võttes ka samuti riigivõimu kandjana? Ka sellele küsimusele tuleb vastata eitavalt. Ei tohi nimelt ära segada organit kui niisugust ja isikut, kes esineb selle organi kandjana. Isik organi kandjana esineb organina ainult niivõrt kui ta riigivõimu funktsioone teostab. Väljaspool seda on ta aga samasugune kodanik, kui iga teinegi. Ei saa ju ometi tõendama tulla, et näit. minister (kes oma kompetentsi piires kahtlemata riigiorgan), altkäemaksu võttes ka riigiorganina tegutseb. Väites viimast satuksime tõesti loogilises vasturääkivusse. Sest karistades ministrit selle eest, karistaks riik sellega ju üht osa iseendast, samuti kui inimese, kes oma sõrme, mis talle silma torkas, selle eest karistuseks maha raiudes, sisuliselt ju iseennast karistaks. Ei, organ ja organikandja on kaks omaette konstraktsiooni. Isikul, kes organi kannab, on väljaspool selle organi funktsioone tegutsedes omad õigused ja kohustused, ta võib olla teatud õiguslikus vahekorras riigiga, ongi pea alati seda; organ aga ei saa riigiga mingisuguses õiguslikus vahekorras olla. Kokkuvõttes võime konstateerida, et riigiteenijate ametiühinguline liikumine riigiteenistuse iseloomuga mingisuguses vasturääkivuses pole ja meil maksva korraga täiesti kooskõlas on.

Hoopis iseküsimus on muidugi, kas see liikumine üldse vajalik on ja jaataval korral, missugustes piirides see sündida võiks. Kuid sellest teine kord.

Demokraat.

et igale vabale kohale ettepaneku tegija peab esitama kaks kandidaati. Ainult kohtunikkuude, kohtu-uurijate ja prokuröride ning viimaste abide kohta on see eeskiri maksma pandud (VKS XII ja XIII osa).

Kindel ühtlane kord riigiteenijate ametisse nimetamise alal on seega nüüdki saavutamata jäänud. Mis selle põhjuseks, milliseid argumente praeguse segase ja äärmiselt ebahütlase korra kasuks ette on toodud, seda meie kahjuks praegu ei tea; igatahes tuleb meil kahetseda, et küsimuses paremat lahendust pole suudetud leida. Kutseorganisatsioonide ülesandeks peaks jääma sammude astumine, et vähemalt riigivanema määrusega küsimuses enam-vähem ühtlane kord maksma pandaks.

2. RTS § 11. on pandud maksma järgmises redaktsioonis: „Ametisse määrav ülemus võib teenistuse huvides ametniku üle viia teise sama- või kõrgemapalgalisse ametisse. Kui ülevõimine toimub vastu üleviidava tahtmist, otsustab juhtudel, kui ametnik määratud ametisse ministri poolt, ülevõimise Vabariigi Valitsus, muudel juhtudel järgmine kõrgem ülemus. Enne asja otsustamist nõutakse ametnikult kirjalik seletus.“

Riigivanema poolt ametisse määratud ametnikkude ülevõimise otsustab Riigivanem. Enne otsustamist nõutakse ametnikult kirjalik seletus.“

Siin on maksma jäänud enam-vähem endine kord ja muudatused on tingitud peamiselt uue riigivanema ameti sisseseadmises. Väikene parandus on siiski ka siin ette võetud: kui senises redaktsioonis lahtiseks oli jäetud ametniku seletuste esitamise viis — kas kirjalik või suusõnaline, siis nüüd on ette nähtud ainult kirjaliku seletuse nõudmise kohustus. Muidugi ei keela see veel vastavaid ülemusi ka ametnike suusõnaliselt seletusi vastu võtmast.

3. RTS § 42. on maksma pandud järgmises redaktsioonis: „Riigivanem võib tema poolt ametisse nimetatud ametniku ametist vabastada, kui ta leiab, et ametniku tegevus on riigi huvidel kahjulik. Sama õigus on Vabariigi Valitsusel kõigi teiste ametnikkude kohta. Enne ettepaneku tegemist korraldab vastav minister sellekohase juurdluse ning nõuab ametnikult kirjaliku seletuse.“

Käesoleva paragrahvi põhjal ametist vabastatud ametnikke võib uuesti määrata riigiteenistusse Riigivanema otsuse kohaselt.“

Nii siis jääb see kurikuulus paragrahv endiselt maksma. Muudatus on kavast lahkuminev selle poolest, et Riigivanemale on üle kantud ainult tema enda poolt ametisse nimetatavate ametnikkude vabastamise õigus, kuna kõigi teiste ametnikkude vabastamise õigus endiselt jääb Vabariigi Valitsusele, millise muudatuse tarvidusele me möödnud korral tähelepanu juhtisime, kui ei peaks võimalikuks peetama tervet seda paragrahvi kolikambri visata. Riigiteenijate õnnetuseks aga just riigiteenistuse reformid kipuvad ikka „revolutsioonilistel“ momentidel päevakorral olema — RTS 1924. a. detsembris just pärast kommunistlikku mässukatset ja nüüd jällegi poliitiliselt väga segasel ja pineval ajajärgul. See muidugi ei loo soodsat õhkkonda selliste dragooniliste eeskirjade kaotamiseks ja nii tuleb meil lootus meile soodsamateks muudatusteks jällegi teadmata aegadesse edasi lükata.

4. Muudetud on ka Välisteenistuse seadust, mille paragrahv 7. on maksma pandud järgmises redaktsioonis: „Saatkondade juhid (saadik, chargé d'affaires või alaline esindaja), Väliministri abi, Vä-

Muudatusi riigiteenistuses.

§ 42 jääb! Kaitsevägi vallutab tsiviilametkonnad.

Möödnud aasta viimases „Side“ numbris tutvustasime riigiteenijaid kavatsustega riigiteenistuse muutmiseks. Nüüd on need kavatsused juba seadusteks saanud. Valitsemise korraldamise seaduse (VKS — RT 5 — 1934) V, VI, VII ja VIII osaga on maksma pandud nimelt järgmised RTS ja Välisteenistuse seaduse (VTS) muudatused:

1. RTS täiendatakse § 6¹ järgmises redaktsioonis:

„Riigiteenijad esimeses kolmes palgaastmes nimetab ametisse Riigivanem vastava ministri ettepanekul pärast selle kaalumist Vabariigi Valitsuses.“

Kõik teised riigiteenijad nimetab ametisse vastav minister valitsuse või osakonna direktori või ametkonna juhataja ettepanekul, kuivõrt see ülesanne pole pandud valitsuse või osakonna direktorile või mõnele alluvale ametnikule.“

See eeskiri on maksev ka nende esi-

messe kolme palgaastmesse kuuluvate riigiteenijate kohta, kelle ametisse nimetamiseks on eriseaduses ette nähtud teistsugune kord, välja arvatud Riigikogu ja Riigikontrolli teenistuses seisvad isikud.

Samuti määrab Riigivanem ametisse Siseministeeriumi politseivalitsuse inspektorid ja politsei prefektid.“

Selle täiendusega on osaliselt küll täidetud RTS leiduvat tühikut, mis seni täiesti normeerimata jättis küsimuse, kes on õigustatud riigiteenijate ametisse nimetamiseks, täieliselt pole aga seda siiski veel kõrvaldada juletud. Esialgselt kava on isegi veel piiratud. Nimelt nägi viimane ette kindla korra vähemalt vabateenijate ametisse nimetamiseks, mille järgi see võis sündida valitsuste või osakondade direktorite poolt. Maksmapandud muudatused seda eeskirja enam ei sisalda. Samuti ei sisalda maksmapandud muudatus esialgses kavas olnud eeskirja,

lisministeeriumi osakonna juhatajad ja kutepeakonsulid nimetab ametisse Riigivanem.

Kõik teised ametnikud välisteenistuse alal nimetab ametisse Välisminister.

5. Teatavaid muudatusi seni maksvas riigiteenistuses toob aga ka VKS I peatükk, mille § 15 ette näeb, et „Vabariigi Valitsuse liikmete kohta on maksvas riigiteenistuse seaduste eeskirjad, kui võrt ei järgne teisiti käesolevat ja teistest seadustest või Vabariigi Valitsuse ameti iseloomust.“ Selle paragrahvi redaktsiooni juures on küll raske otsustada, kas Vabariigi Valitsuse liikme ameti õiguslik iseloom on senisest selgemaks või veelgi selgusetumaks muutunud! Siit võib igauks välja seletada, mis süda soovib.

§ 17. järgi on riigiteenistuses oleval isikul, kes Vabariigi Valitsuse liikmeks kututakse, õigus viimase ametist lahkumisel oma endise teenistuskoha tagasisaamiseks. Selle eeskirjaga on legaliseeritud seni tegelikult tarvitusel olnud komme.

VKS pea ühel ajal pandi maksma veel teine RTS muudatus, mille kava kohta me korduvalt oleme sunnitud olnud eitavalt sõna võtma. Nimelt on muudetud RTS §§ 13 ja 14 ja järgmises redaktsioonis maksmata pandud: § 13. Ametnik, kelle ametikoht kaotatakse, viiakse üle uuele kohale samas ametkonnas, vaba koha puudumisel aga ametnike reservi, mis asetseb Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi juures ja mille korralduse määrab

Vabariigi Valitsus. § 14. Ametiasutuses vabanenud ametikohale kohasaamisel on eesõigus tegelikult kaitseväeteenistuses oleval (või tegelikult kaitseväeteenistusest vabastatud) elukutselistel kaitseväladel, kui need isikud vastavad ametikohale määramise tingimustele; kui aga nimetatud kaitsevälaste hulgast ei leidu ametikohale määramiseks kõlvulist isikut, siis on eesõigus ametnike reservi üleviidud vastavalt riigiteenijail.

Vabanenud ametikohale tööjõu leidmise, elukutselistele kaitsevälastele teistele ametialadele ametisse määramiseks vajalike täiendava ettevalmistamise, samuti kohasaamisel eesõiguse andmise lähemad alused ja korra määrab Vabariigi Valitsus.

Kõigepealt olgu märgitud, et maksmapandud muudatus nendest kavadest, mis riigiteenijale kättesaadavad on olnud, oluliselt lahku läheb kaitsevälaste eesõiguste tunduva suurendamise poolest. Kui kavade järgi kaitsevälaste eesõigus maksev oli ainult muudel ühesugustel tingimustel, siis maksmapandud redaktsioonis see klausel puudub! Kaitsevälased on eesõigustatud igasugustes tingimustes.

Meie ei hakka siin enam kordama neid puudusi ja seda ebaõiglust, mis nende muudatustega maksmata pandud, konsulteerime vaid, et kodanlike riigiteenijakond sellist kohtlemist küll ära teeninud pole ja nende tööõidum, nende püüdeid kodumaa kasuks töötamisel selliste seadustega küll ei ergutata.

Raudteede kommertsialiseerimine.

Preemiad ja vabad käed.

Jälle on kerkinud päevakorrale raudteede tegevuse viimine eripõhikirja alusele. Väliselt on küsimuse liikuma panemiseks amud tõuget puudujääk, millega lõppes raudteede 1932./33. a. tegevus. Küsimus iseenesest ei ole uus. Ta oli päevakorral juba 1931. aastal ja tol korral väljatöötatud „raudteevalitsuse põhimäärused“ kavatseti panna maksma 1. aprillist 1932. a. Selle vajaduse põhjenduseks toodi ette, et raudteede juhtimine ja valitsemine praeguse korra juures ei olevalt küllalt paenduv. Kuna aga raudtee kõige muu kõrval on ka äriiline ettevõtte, siis selle tõttu peaks ka tema juhtimine sündima äriliste põhimõtete kohaselt. Selle kava tähtsamad põhilised olid järgmised:

Raudteed pidid ka edaspidi jääma riigi omanduseks, kuid eraldades neid üldisest valitsemisaparaadist iseseisvaks majanduslikuks üksuseks, pidi nende valitsemine ja eksploateerimine sündima kaubanduslike põhimõtete alusel. Ka juriidiliselt pidi nad iseseisvaks muutuma. Tegevuskapitaliks pidid raudteed riigilt saama 5 miljonit krooni.

Raudteevalitsuse tegevuse üldkava kindlaksmäärarajaks ja tegevuse järelevalvajakas oli nähtud ette 12-liikmeline nõukogu. Otsekoheks raudteevalitsuse juhiks pidi olema Vabariigi Valitsuse poolt ametisse määratud direktor ühes abiga. Ametijuhatajaid pidi kinnitama ametisse teedeminister direktori ettepanekul, kuna aga kõigi teiste teenijate ametisse määramine ja vallandamine pidi sündima direktori poolt.

Raudteeteenijate koosseisud, palganormid, igasugused lisatasud ja kõik muud teenijatesse puutuvad küsimused pidid kuuluma nõukogu lõpulikule otsustamisele.

Tegevusaasta jooksul eksploatatsioonist saavutatud ülejäägi jaotamine oli nähtud

ette järgmiselt: 10 protsenti tagavara-kapitaliks, 40 prots. uuenduskapitaliks, 5 prots. raudteevalitsuse direktorile, nõukogu liigetele ja juhtivatele jõududele lisatasudeks ja üks prots. raudteeteenijate ja -töölise olukorra parandamiseks, ning ülejäänud osa riigikassasse.

Raudteeteenijad ja töölised pidid kava järgi riigiteenijate õigused kaotama, kuid teenistusalaliste süütegude eest oleks nad vastutavaiks jäänud ühesugusel alusel riigiteenijatega.

Pensioni maksmine raudteetöölisele riigikassa arvel pidi sündima ainult kuni 31. märtsini 1932. a.

Niisugune oli üldjoontes 1931. aastal väljatöötatud kava.

Missugused põhimõtted on siis võetud selle kava aluseks, mille väljatöötamise kallal praegu ollakse?

Selguse saamiseks selles küsimuses pööras Raudteelaste Keskühingu delegatsioon raudteevalitsuse direktori poole, toonitades, et Keskühingut huvitab eriti see osa kavast, mis puudutab teenijate majanduslikku ja õiguslikku korda. Delegatsioon palus võimaldada üksikasjaliselt tutvuneda teenijate majanduslikku ja õiguslikku korda määrava statuudiga, mis oleval töötatud välja raudteevalitsemises.

Direktor teatas, et temal ei oleval võimalik delegatsiooni palvele vastu tulla, kuna kõik sündivat teedeministri ülesandel. Üldiselt aga ei muutuvat teenijate õiguslikus korras muud midagi, kui et ametnikud kaotavad riigiametnike õigused ja muutuvad vabapalgalisteks. Raudteevalitsus vajavat vabamaid tegutsemise võimalusi ja preemiaid juhtivate jõudude ergutamiseks. Raudteevalitsemise paenduvamaks muutmise tagajärjel oleval lootat paremaid eksploateerimise tulemusi kui seni.

Headel teenijatel ei oleval midagi kartatavat, halvad muidugi vallandatakse.

Et direktor ei võimaldanud teenijatesse puutuva statuudiga üksikasjalist tutvunemist, siis käis delegatsioon teedeministri juures põhjalikuma informatsiooni saamiseks ja teenijate seisukohtade avaldamiseks. Teedeminister teatas kokkuvõetult järgmist.

1931. aastal välja töötatud kava kui täiesti kõlbmatu, oleval heidetud kõrvale. Praegu oleval väljatöötamisel uus kava ja missuguseks ta kujuneb, oleval praegu veel raske öelda. Igatahes aga ei võivat sellest juttugi olla, et raudteede tegevust lubatakse hakata juhtima turba- või põlevkivitööstuse põhikirjast kopeeritud kava alusel. Uue kava väljatöötamisel peetakse silmas raudteede riigikaitse ja kommunaalpoliitilised ülesanded. Ühtlasi tõstetakse ülesse jõuvankrite konkurentsi ja tariifi poliitika küsimused, püüdes neid lahendada riigi ja rahva majanduslike huvide seisukohalt. Samuti ei võivat juttugi olla sellest, et raudteeteenijad antakse nõukogu meelevalla ja nende teenistus tehtakse ärarippuvaks Balti eraaduse paragrahvidest. Teenijate õiguslik seisukord kindlustatakse täielikult. Kui teenijatesse puutuva statuut jõuab ministeeriumi ja seal võetakse kindlad seisukohad, siis antakse võimalus ka Keskühingule tutvuneda selle statuudiga ja avaldada oma seisukohti. Kas viiakse raudteede tegevus eripõhikirja alusele või leitakse mingisugune teine moodus, mis võimaldaks raudtee tegevust otstarbekohasemalt ja kõige paremate tulemustega juhtida — kindlat seisukohta veel ei oleval. Üldse nõudvat selle küsimuse selgitamine ja vastavate kavade väljatöötamine pikemat aega.

Nagu eelpooltoodust näha on informatsioon kaunis rahustav. Ka teedeministri abi h-ra Jürgenson eraviisilisel jutuajamisel kinnitas, et teenijaskonnal ei oleval põhjust rahutuseks. Teenijaskonna esindajale antavat kavat tutvunemiseks ja oma seisukohtade avaldamiseks nende kohta. Ei oleval teenijail karta, et neid tuule peale asetatakse.

Kuid siiski, kurbi kogemusi silmas pidades, ei tohi teenijaskond lasta ennast suigutada uuele rahustavale informatsioonidega. Teenijaskond peab valvel olema oma saatuse eest. Kerge on oma õigused kaotada, kuid üpris raske neid tagasi saada. Ei saa jätta ära märkimata mõningaid asjaolusid, mis äratavad äärmist võrastust.

Kõigepealt raudteevalitsuse direktori imelik suhtumine teenijaskonna huvidele. Teenijaskonda puutuva statuut on küll valmis ja direktoril laua peal, kuid direktor ei leia võimalikuks lubada teenijaskonna esindusele tutvuneda sellega. Kui teenijaskonna olukorras mitte midagi ei muutu, nagu seda toonitas direktor, milleks siis ümbritseda seda statuuti saladusega. Mis ime siis, kui tekivad teenijaskonda häirivad igasugused kuuldused. Direktor ütles küll, et kõik ametnikud muutuvad vabapalgalisteks, kuid ometigi teadakse rääkida, et see poleval nii. Ainult need ametnikud muutuvad vabapalgalisteks, kes saavad alla 200 krooni palka. Selle ja kõrgema palga saajad jäävat ametnikkudeks. Kas vastab see tõele või mitte — ei ole meil teada, kuid sarnased kuuldused liiguvad.

Ja kui statuuti suureks saladuseks peetakse, juba siis seal ikka midagi sarnast on, millega tutvuneda teenijaskonnale ei peeta enne soovitavaks, kui statuut maksma pannakse. Aga kuidas siis see kõik klapib koostöötamise põhimõttega. Mineviku kogemused kui ka võrastav

käitumine käesoleval juhtumil sunnivad arvama, et praegusele raudteevalitsusele teenijate organisatsioonidega koostöötamise põhimõte on võõras. Sellest on kahju. Kuid missuguseks meil olukord ka ei kujuneks, organiseeritud teenijaskond tahab siiski oma elulisi huve kaitsta. See ei ole mingisuguse ähvardusena mõeldud, vaid selle kindla veendumuse väljenduse, et demokraatlikus riigis teenijaskonnal on õigus omi huve kaitsta. Kui teenijaskonnalt nõutakse kõige piinlikumat ja täpsemat ametikohuste täitmist, täielikku andumist kogu oma füüsilise ja vaimse jõuga oma teenistusekohuste täitmisele, siis peab ka teenijate õiguslik ja majanduslik olukord kindlustatud olema ja ei tohi aset leida saladuse katte all kavade sepitsemine, milledega tahetakse ära määrata teenijaskonna saatust.

Demokraatlikus riigis teenijaskonnalt peab olema õigus ja võimalus õigel ajal nende kavadega tutvumeda ja omi seisukohti avaldada. Ka 1931. a. kava kokkuseadmisel hiilitsi teenijaskonnast mööda. Laul oli siis sama mis praegugi: eripõhikirja teeb raudtee valitsemise ja eksploatatavate paenduvaks, pärast selle maksmapanemist hakkavad kullahunnikud

kokku jooksma, head teenijad saavad kõrgeid palku ja preemiaid, halvad aetakse minema. See oli kõik. Täpseid ja selgeid kalkulatsioone, milledest oleks võinud näha, missuguseid tõelikke tulemusi võiks loota raudtee tegevuse seadmisest eripõhikirja alusele, ei avaldatud. Teenijaskonna õigusliku ja majandusliku olukorra lähemast ja üksikasjalisemast äramääramisest ei olnud midagi teada. Õnneks leidis see kava, mis õeldi mitte midagi muud olevat kui ühe riiklise tööstusliku ettevõtte põhikirjast maha kopeeritud kõige halvemate paragrahvide kogu, väärilise hinnangu avalikkuse poolt. Ja selle tagajärjel ta heideti kõrvale kui täiesti kõlbmata.

On siis nüüd ime, kui pärast kõike seda teenijaskond ja avalikkus suhtuvad äärmise umbusklikkusega igasugustesse „kommertsialiseerimise“ kombinatsioonidesse.

Seekord tahaksime siiski uskuda, et h-r-a teedeministri informatsioonis esiletõudud põhimõtted respektierimist leiavad, kui töesti peaks osutama vajalikuks seada raudtee tegevus teistsugustele põhimõtetele kui ta seda praegu on.

jate üldkoosolekuid palgakärpimiste lõpetamiseks, õigusi kitsendava distsiplinaarseaduse eelnõu parandamise mõjutamiseks jne.

Neile küsimustele on jällegi raske konkreetselt vastata. Peab tähendama, et ei ükski tegelane keskliidus ega ei ükski keskliitu kuuluv organisatsioon pole olnud selle aktiivsemalt tegutsemise vastu, kuid samuti pole seda ka eriliselt nõutud.

Mulle tundub, et taktika muutust kannab ajavaimu pitsatit, on tingitud poliitilisest olukorrast.

Oleme aastate kestel harjunud enestele sõpru ja toetust hankima riigikogu rühmadelt. Kuigi me tõsiselt sõpru sealt pole leidnud, oleme endid ometi selle lootusega toinud, et „abi tuleb ülevalt.“

Möödunud aasta lõpul, kui uus põhiseadus vastu võeti, on Toompeal meeleolu muutunud sarnaseks, nagu poleksi pärisperemeest, keegi ei tea kuigi tõsiselt teha kindlaid kavu ja elatakse päevast päeva kuni uute valimisteni, uue peremehe ametisse astumiseni.

Nii on pidanud ka riigiteenijate organisatsioonid tegutsema selgusetas „uduses seisukorras“ ja see selgusetas olukord ongi vast taktika muutumise olulisemaks põhjuseks.

Igatahes selgusetas olukord kestab veel kaua, vähemalt seni kui valitav riigivanem ja uus riigikogu on näidanud eneste „värvi“ riigiteenijate ja üldse palgateenijate eluküsimustes. Kuid selles selgusetas olukorras peaks ka ometi võtma mingisuguse seisukoha, mis kõige vastuvõetavam enamusele.

Mulle tundub, et kõige parem on kutseorganisatsioonidel endid ikkagi emal hoida parteipoliitilistest vooludest ning asuda puht erapooletul ametiühingulisel platvormil, siis ei killusta kutseühinguid sisemised vapustused, nagu see harilikuks nähteks on seal, kus tekivad parteipoliitilised suunad.

Kutsetegelane.

Taktika muutus.

Riigiteenijaskond on osa rahvast ja terve eesti rahvas on osa maailma rahvast.

Seepärast mõjuvad maailma suursündmused, kriisid, majanduslikel, poliitilisel ja vaimlikultuurilisel alal ka Eestile ning selle kaudu riigiteenijatele.

Kui eelmistel aastatel majanduskriis riigiteenijate seisukorda halvendas mitmesuguste tasude vähendamise ja kärpimise näol, siis möödunud aastal avaldas end Eesti elus ka poliitiline kriis. Olgugi, et riigiteenijate kutseühingud on apoliitilised, kuid ometi on ka möödunud aasta sündmused tähtsal määral mõjutanud riigiteenijate organisatsioonide tegevust. See mõjutamine on esialgsel vaatlusel nagu mõistmata, märkamata ja arusaamata, sest ei ole ju õieti ühtki konkreetset küsimust, mis just võiks tuua selle näitena, kuid tõsisema vaatluse juures ometi midagi märkama.

Esmalt oleks märkida, et riigiüldkõigused, nagu põnevad sündmused põhiseaduse muutmise ümber, aktiivne kihutustöö, kaitseseisukorra maksmapanek jne. tõmbasid sedavõrt tähelepanu, et varju jäid mitmed eriküsimused. Kui eelmistel aastatel riigiteenijaskond korraldas sageli suuri üldisi protestkoosolekuid, siis möödunud aastal seda tehti õige tagasihoidlikult. Kuid ometi ei olnud möödunud aasta riigiteenijatele sedavõrt rahulik, et poleks olnud vajadust aktiivsemalt tegutseda.

Kuigi möödunud aastal ei olnud tasude kärpimisi, tõi vääring ümberhindamine ja sellega seoses olev elukalliduse tõus ometi riigiteenija-palgateenija seisukorras rohkem raskusi kui väikene palgakärpimine. Ka distsiplinaarseaduse eelnõu, mis esitati riigikogule, töötas tuua riigiteenijatele õiguslikus seisukorras suuri kitsendusi.

Seda arvesse võttes, oleks nagu endast mõistetav, et riigiteenijad oleks pidanud alustama aktiivset võitlust nii palgakärpimiste lõpetamiseks kui ka vastuvõetmatu distsiplinaarseaduse parandamiseks.

Kuid seda võitlust on ka peetud, ent taktiliselt teisiti kui eelmistel aastatel. Olgugi, et pole olnud suuri protest-

koosolekuid, on ometi Keskliidus ja keskkorganisationsioonides neid küsimusi kaalutud, on käidud mitmeid kordi delegatsioonidega Toompeal jne.

Kuid millest on tingitud taktika muutus? Sellele on vast raske otseselt vastata, olgugi et ise keskliidus olles olen küsimuste otsustamisel nagu arusaamatult selle taktika muutuse kaasa teinud. Miks nimelt ei ole aktsioonitoimkond oma seisukohti avaldanud elukalliduse tõusu puhul, miks ei ole korraldatud riigiteeni-

Mõnda postiteenijate kutseühingu 1933. a. tegevusest.

Möödunud aasta oli meie riigielus tähendusrikkam. Olime aastate jooksul harjunud mõttega, et meie ultra-demokraatlik riigikord oma erineva põhiseadusega on paremaid maailmas.

Viimastel aastatel kerkis küll häält põhiseaduse muutmise vajadusest, kuid möödunud aasta tõi olulise muutuse. Rahvas suure häälteenamusega võttis vastu uue põhiseaduse, mis hakkas maksma 24. I. 34.

Kuna kogu aasta oli käimas võitlus üldtähtsusega küsimuse, põhiseaduse muutmise, pärast, siis arenes ka riigiteenijate kutseühingute, samuti ka postiteenijate kutseühingu tegevus, võrreldes möödunud aastaga erilistes tingimustes. Nimelt oli eelmistel aastatel sageli suuri üldkoosolekuid, kuid möödunud aastal arutati küsimusi rohkem juhatuse koosolekutel.

Olgugi, et väline aktiivsus näib ühingu tegevuses tagasihoidlikum kui möödunud aastatel, on ometi keskjuhatus aasta kestel nii paljugi arutanud ja otsustanud küsimusi, kuigi pole saadud nimetamisväärseid tulemusi, vaid pigemini oleme mõndagi kaotanud. Kaotustest võiks nimetada suurendatud töönormide maksmapanekut, mis tähtsal määral suurendas ka teenijate töökoormat ning mitmes asutuses on uute normide kohane kooseis sedavõrt vähene, et tekib tõsiselt raskusi haiguse puhul ning puhkuste teostamisel.

Postivalitsuse direktoril oli juba möödunud kevadel kavatsus suurendatud töönorme maksma panna, kuid kutseühingu vastuseisumise tõttu tollaegne teedeminister härra L. Johanson ei andnud selleks oma nõusolekut.

Nüüd jäi direktor ootama paremaid aegu. Suurendatud normide kava saadeti veel kord asutustele seisukoha võtmiseks ja kaalumiseks. Keskjuhatus palus paaril korral pikendada asutustele antud tähtaega, sest suvekuudel on rohkem ametnikke puhkusel ja pole võimalust kuigi põhjalikult kava kaaluda. Direktor sellega ei nõustunud. Sügisel saatsid asutused eneste arvamised, tehes ka mitmel alal parandusettepanekuid, kuid mitte ühegagi ei arvestatud. Kui Jaan Tõnnisoni valitsus lahkus, siis selleaegne teedeminister härra Köster kinnitas suurendatud töönormid päev enne oma ameti üleandmist.

Keskjuhatus palus küll veel pikendust, kavatsedes teha parandusettepanekuid ja lootes et tuleb ehk sarnane minister, kes kutseühingu soovidega arvestades jällegi jätab suurendatud normid kinnitamata, kuid direktor polnud nõus pikendada, sest ka temas ehk oli arvamine, et ehk tuleb järgmine minister sellane kes ta esitist ei kinnita ja siis oleks tühine kõik mõõtmine ja ettevalmistus.

Nii paadi suurendatud normid maksma ja kooseisud vastavalt suurendatud normidele reguleeritakse 4 aasta jooksul.

Teise kaotusena oleks märkida öötöö aja teistsiti reguleerimist. Teatavasti arvestati seni öötöö poolteistkordselt. Mõõdunud aastal pandi maksuma uus määrus, mille järgi öötöö arvestatakse ainult ühekordselt ja poolteistkordselt vaid siis, kui öösel on tööd üle 20% päevasest tööst. See kitsendus ei puuduta küll kõiki teenijaid, kuid küll aga kõiki neid kes käivad öövalves.

Üldise pahena tabas teenijaid möödu-

nud aastal rahakursi muudatusest tingitud elukalliduse tõus, kuna aga palgakärpimisi pole lõpetatud, kuigi härra riigivanem ja majandusminister on selleks andnud lubadusi.

Ka põhiseaduse muutmises küsimus andis keskjuhatusesele arutusainet.

Mõned arvasid, et selles tähtsas küsimuses peaks ka keskjuhatus võtma mingisuguse seisukoha, kas poolt või vastu või jääda erapooletuks.

Küsimust arutati pikalt ja põhjalikult. Küsiti ka osakondade arvamisi. Suur enamus osakondi vastas, et tuleks jääda erapooletuks, sest küsimus on poliitilise iseloomuga ja ei kuulu põhikirja järgi kutseühingu ülesannetesse.

Arvestades osakondade soovidega, kui ka kõigi teiste asjaoludega, asus ka keskjuhatus seisukohale, et selles küsimuses jäägu kutseühingu erapooletuks, jättes liikmeskonnale vabaduse hääletada oma südametunnistuse kohaselt. Sellele seisukohale põhiseaduse muutmise küsimuses asus ka Riigi- ja omavalitsuseteenijate Keskkliit.

Organisatsioonilises küsimuses algatas ja arutas keskjuhatus üleriikliku ametiühingu kesknõukogu loomise küsimust.

Nagu teada, on alati olnud kõnelusi sellest, et Eestis puudub üleriiklik ametiühinguliste organisatsioonide keskkoonduus. Meil on suuremateks ametiühingulisteks liitudeks:

1) Töölisühingute Keskkliit, 2) Riigi- ja omavalitsuseteenijate Keskkliit, 3) Õpetajate liit ja 4) Omavalitsuseteenijate liit. Rääkides ühisest keskkohast ja selle loomise vajadusest, on mõnelt poolt soovitatud, et riigiteenijate kutseühingud liituks Töölisühingute Keskkliiduga. Kuna tähendatud liitumine pole teostunud ja ka edaspidigi nii pea ei teostu ja kuna üldise keskkoha järgi siiski teatavate üldküsimuste arutuse puhul tarvidust tuntakse, siis moodustati aastast poolteist tagasi Töölisühingute Keskkliidu juure n. n. palgategenijate aktsioontoimkond, missugune oli kõigi ametiühinguliste liitude ja organisatsioonide keskkoonduuseks. Kuid sellel toimkonnal polnud iseseisvat põhikirja, ta tegutses vaid ala-organina ja seepärast algataski Keskjuhatus küsimuse, et asutataks iseseisva põhikirja alusel tegutsev organisatsioon ametiühinguliste liitude ja ühingute sihtliiduna.

1933. a. kongress, küsimust kaaludes, volitas keskjuhatus seda küsimust algatama. Keskjuhatus saatis selle põhjenduseks kõigile suurematele ühingutele ja liitudele ettepanekud, kuid enamus liitudest ja ühingutest seda ei pooldanud ja sellepärast ei saanud seekord algatusest asja.

Need oleks üldtähtsusega küsimused, mille kallal keskjuhatus on läinud aasta jooksul tegutsenud. Muidugi on arutatud ka mitmesuguseid muid küsimusi ja tehtud palju otsuseid, kuid siin kohal pole mõtet neid kõiki loetleda, kuna tähtsamad neist on ilmunud informatsiooni korras „Sides“.

Postlane.

EESTI POSTIAMETKONNAST VÄLIS-MAA KUTSEAJAKIRJANDUSES.

Eesti posti 15 a. päeva puhul möödunud aastal on ilmunud artikleid teiste maade kutseajakirjanduses, millised tõlgitud Esperantokeelsest posti ajakirjast „La Interligilo“. Senini on teada järgmised ajakirjad:

„P. T. Dzive“, Läti, nr. 7: „Eesti post 15 aastane“ ja „Kuidas tehti esimene Eesti postmark“. Sama ajakiri nr. 11: „Eesti p.-t.-t. teenijate kutseorganisatsioon“. Viimases artiklis ka pilt kutseühingu keskjuhatusesest ja suvilast N.-Jõesuus.

„Postimies“ Soome, nr. 11: „Eesti p.-t.-t. teenijate kutseorganisatsioon“, pildiga (rühm kirjajandajaid).

„Nasza Poczta“ Poola, sama artikkel. „Poge“ Ungari, nr. 23/24: „E. posti 15 a. juubel“.

—erl.

Riigiteenijate arv ja palgad.

Vabariigi Valitsuse poolt Riigikogule esitatud riigi 1934./35. a. tulude-kulude eelarve ettepanekule on juure lisatud majandusministri seletuskiri ühes seda täiendavate tabelitega, mis muuseas sisaldab huvitavaid andmeid riigiteenijate arvu ja nende palgade kohta.

Riigiteenijate palgakrediit ilma teenistusevanuse tasuta on olnud:

1925. a. aruande järgi 23.413.646 kr.
1930./31. a. „ „ 31.060.353 „
1934./35. a. ettepaneku j. 24.858.544 „

Kuigi seega 1934./35. a. ettepaneku järgi palgakrediit (ilma teenistusevanuse tasuta) üldsummas veel 1.444.898 kr. võrra suurem on 1925. a. tegelikult väljamakstud palgasummast, on ta üksikute ministriumide järgi juba sellest tasapinnast isegi allapoole langenud, ka siis

kui arvesse võtta teenistusevanuse tasu. Kuid võrreldes 1930./31. aastaga, kus palgakrediit oma haripunkti saavutas, on 1934./35. a. ettepanek 6.201.809 kr. või ümmarguselt 22% võrra väiksem. 1930./31. a. võrreldes on palgakrediit suurenenud ainult Riigivanema, Peaministri ja Riigikantselei ning välisministeeriumi alal. Esimese krediidi suurenemine on tingitud põhiseaduse muutmisega juureloodud riigivanema-presidendi instituudist, Välisministeeriumi palgakrediidi suurenemise põhjust pole ettepanekus küll märgitud, kuid arvata võib, et see meie rahakursi languse tagajärg on, sest osa palku tuleb seal maksta välisvaluutas.

Riigiteenijate arv üksikute teenistus-alade järgi jaotatult, on järgmine:

	Määralisi	Ülemääralisi	Kokku
A. Riigikogu ja Riigikontroll	228	22	250
B. Ministeeriumide keskasutused ja Riigikantselei	291	89	380
C. Riigi sisemise heakorra korraldamine:			
I. Õiguslik kord ja isiklik julgeolek (politsei, kohus, karistusasutused)	2.890	209	3.099
II. Haridus (koolivalitsus, alg-, kesk-, kutsekoolid, kõrgemad õppeasut., riigi keskarhiiv)	4.711	84	4.795
III. Tervishoid, hoolekanne, töökaits ja sotsiaalkindlustus	115	321	436
IV. Riigi majanduselu korraldamine (rahandus- ja maksuaparaat, piirivalve, riigimetsad, maa-reform, post, raudtee jne.)	6.672	4.306	10.978
D. Kaitsevägi	4.188	586	4.774
E. Välisesindused	41	—	41
Kokku 1934./35. a.	19.136	5.617	24.753
1933./34. a.	18.974	5.777	24.751

Tabelis, milles need andmed toodud, on antud ka andmed palgakrediitide kohta sama teenistusala liigituse järgi.

Arvutades nende alusel riigiteenijate keskmised palgad, saame järgmise pildi:

	Keskmine palk kuus *)	
	Määralistel	Ülemääralistel
	Kr.	Kr.
A. Riigikogu ja Riigikontroll	123	61
B. Ministeeriumide keskasutused ja Riigikantselei	136	64
C. Riigi sisemise heakorra korraldamine:		
I. Õiguslik kord ja isiklik julgeolek	85	30
II. Haridus	100	55
III. Tervishoid, hoolekanne ja sotsiaalkindlustus	112	52
IV. Riigi majanduselu korraldamine (arvesse võetud ka piirivalve)	75	47
D. Kaitsevägi	77	54
Üldine keskmine (välisesindused välja arvatud)	85	48
Keskmine riigiteenija rahapalk (välisesindused välja arvatud)	76	kr. kuus.

Ülemaltoodud arvude juures tuleb silmas pidada, et tegemist on ainult rahapalgaga, naturaaltasud, mida saavad suuremad riigiteenijate liigid, nagu kaitseväge, piirivalve, politsei, karistusasutuste teenijaskond, raudtee-, posti-, metsateenijad jne. pole arvesse võetud. Selle tõttu ka keskmised palgasummad neil aladel, kus naturaaltasusid ei saada või piiratud määralt saadakse (näit. tabelis p.p. A, B, C-II, C-III), on märksa kõrgemad nende teenistusala keskmistest palgast, kus suuremal määralt naturaaltasusid maksetakse. Võrreldes keskmisi palku üksikute teenistusala järgi, paistab sil-

ma, et ülemääraliste keskmine palk peaaegu pool on umbes pool määraliste palgast, välja arvatud kaitseväge ja majanduselu korraldamise alal töötavad riigiteenijad, kus see vahekorral ülemääraliste kasuks väiksem ja õigusliku korra ning isikliku julgeoleku alal töötavad riigiteenijad, kus vahekorral ülemääraliste kahjuks märksa suurem.

*) Keskmise palga summad on ümmardatud nii, et kuni 50 sendini arvesse võmata on jäetud, 50 senti ja üle selle aga arvatud üheks krooniks.

Ülevaade Raudteelaste Keskühingu tegevusest.

1. Möödunud aastal esitas Keskühing Raudteevalitsusele X. üleriiklikul raudteelaste kongressil vastuvõetud resolutsiooni teenistuskirjadesse kantud administratiivkaristuste kustutamise küsimuses. 25. jaanuaril s. a. teatas Raudteevalitsus, et administratiivkaristuste teenistuskirjadest kustutamise küsimus on Raudteevalitsuses selgitamisel. Lõplik seisukohat võetakse pärast distsiplinaar-seadustiku vastuvõtmist. Nagu teada, on see seadustik praegu Riigikogu komisjonis arutamisel.

Suusõnaliselt seletas Raudteevalitsuse juriskonsult, et teenistuselehest võetud ärakirjadesse, mis antakse välja teenijale teenistusest lahkumise või mõnel muul puhul, samuti esitamiseks kohtuvõimudele, ei tule kanda sisse administratiivkaristusi.

2. Teatavasti tunnistas X. raudteelaste üleriiklik kongress soovitavaks, et nimevõetud telegrafist ja telefonist muudetakse nimetusteks telegraafi- ja telefoniametnik, nagu see on viidud läbi posti-telegraafi-telefoni ametkonnas.

Selle resolutsiooni esitas Keskühing möödunud aastal Ekspluatatsiooni ameti juhataja kaudu Raudteevalitsuse Direktorile, paludes teda rahuldada resolutsioonis väljendatud soovi. 25. jaanuaril s. a. teatas Raudteevalitsus, et telegrafisti ja telefonisti nimetuste muutmise võib teostada vaid koosseisude muutmise teel ja seetõttu ei olene see ainuüksi Raudteevalitsusest. Koosseisud olevat aga senini vastavasis komisjonis läbivaatamata.

3. Möödunud aastal astus Keskühing samme Ekspluatatsiooni ameti juhataja ees Tartu jaamateenijatele korraldiku puhkuse võimaldamise asjus ja neile haigestumise puhul asetäitjate määramiseks. Sellele vastas Ekspluatatsiooni ameti juhataja, et Tartu jaama on määratud kaks lisatööjõudu puhkeaja kiirema ärakasutamise võimaldamiseks. Kuid käesoleva aasta jaanuarikuu alul teatas Jaamateenijate kutseühingu Tartu osakonna usal-

dusmees, et Tartu jaamateenijate olukord puhkuse ja vaba päevade saamise suhtes jätvat veel palju soovida, sest et lisatööjõud, üks rongiseadja ja üks haakija, olevat isegi igapäev töö. Saabunud kirja tõttu pöördus Keskühing uue palvega Ekspluatatsiooni ameti juhataja poole, paludes tema korraldust Tartu jaamateenijate olukorra igakülgseks selgitamiseks kohapeal.

19. jaanuaril s. a. teatas Ekspluatatsiooni ameti juhataja, et kogutud andmete järele olevat Tartu jaamas kõik teenijad puhkust saanud võrdset teiste jaamade teenijatega. Lisa puhkepäevi on jaama ülemal poolt võimaluse ja äärmise tarviduse korral juure antud. Ei olevat teada, et palved lisa puhkepäevade saamiseks oleks rahuldamata jäetud. Sarnast ettekannet ametile jaamast tulnud ei ole.

Iga teenija pidavat teadma, et puhkeasjas korraldajaks on jaamas Eü, kes teenijate õiglasel nõudmisel kohapeal rahuldab, kui see võimalik. On aga Eü-l tööde teiste vahel jaotusega tööde rikkuse tõttu seda võimata täita, siis esitab tema seda ametile lahendamiseks.

4. Keskühingu juhatus koosolekul 26. jaan. s. a. oli tähtsamaks päevakorrapunktiks raudteede kommertsialiseerimise küsimus. Sel puhul kandis presidium juhatusel ette raudteevalitsuse direktoriga peetud läbirääkimiste tulemused. Nimelt teatas direktor, et temal ei olevat võimalik tutvustada delegatsiooni kava üksikasjadega, sest et see küsimus polevat tema otsustada. Kui aga eripõhikirja peale ülevõtmine peaks teostuma, siis raudtee ametnike õiguslik olukord kindlasti muutub.

Arvesse võttes, et kommertsialiseerimise küsimus kõikide raudteelaste meeli hoiab ärevil, otsustas Keskühingu juhatus saata delegatsioonid teedeministri ja riigivanema juure täieliku selguse saamiseks küsimuses. Samuti otsustati tarviduse korral korraldada sõlmepunktides selgituskoosolekuid.

Paide osakonna peakoosolek peeti 13. jaan. Arutati elavalt teenistuslasi ja organisatsioonilisi küsimusi. Eriti rõhutati tehniliste jõudude madalat palgataset ja ülekohtu päevarahade liigitamisel. Juhatuse valiti J. Vain, L. Ohsolin ja R. Gerber; asemikeks — J. Vain, K. Liebenau.

Viljandi osakonna peakoosolekul 14. jaan. esines ühingu esimees A. Mihels ülevaadetega ja aruandega ühingu juhatuse ja Keskliidu tegevusest. Läbirääkimistel eriti analüüsiti vormirietuse praktilisust ja madalate tasude küsimust. Uude juhatuse valiti R. Treufeldt, K. Pärn ja V. Rein; asemikeks — R. Treufeldt.

Tallinna osakonna tegevus on möödunud viimasel ajal intensiivselt. Peetakse loenguid-referaate, korraldatakse ekskursioone jne.

Aasta peakoosolekut pidas osakond reedel, 26. jaan. Peakoosolekust võtsid osa Postivalitsuse, Tallinna telefonivõrgu, peatelegraafi, Harjumaa t.-t. võrgu, raadiojaamade ja Nõmme võrgu teenijad.

Aasta tegevusaruandega esines osakonna esimees E. Millistfer. Kinnitati 1933. a. kassaaruanne ja eeloleva aasta eelarve. Koosolekul eriti rõhutati tehniliste jõudude madalaid tasusid ja administratsiooni vastutulematust. Seejuures lasub kogu vastutus telefoni-telegraafi-raadio ülekanneteks tarvitatava võrgu ja aparatuuri korrasoleku üle tehnilise ala teenijate õlgadel.

Arutati Kose puhkekodu rahalisi, arendamise ja kasutamise küsimusi.

Koosolek leidis, et kroonivääringu ümberhindamise tagajärjel tarbeainete hindade tõusule oleks pidanud järgnema riigiteenijate palkade restaureerimine 1929. aasta tasemele.

Osakonna uude juhatuse valiti: J. Jutt, A. Mihels, L. Metusala, H. Reichenbach, A. Englas, A. Jürisson, O. Birkan. Asemikkudeks saadikutekokku — V. Koch — Postivalitsusest, J. Jutt, R. Jaanus, O. Birkan — Tallinna telefonivõrgust, A. Mihels — Harjumaa t.-t. võrgust, J. Rips — Nõmme võrgust. Kose puhkekodu vanemaks — H. Reichenbach, abideks — A. Jürisson ja O. Birkan.

Postiametkonna tehnilise ühingu tegevusest.

Lõppenud aasta viimaseil päevil oli ühingu juhatuse esindajail pikem mõtetevahetus Postivalitsuse direktoriga esilekerkinud teenijaskonna soovide rahuldamise küsimustes.

Silmaspidades asjaolu, et sõit ja elamine Tallinnas nõuab provintsi teenijail tunduvalt lisakulu, ja arvesse võttes praegust kitsikut aega, direktor kursuste korraldamist käesoleval talvel Tallinnas ei poolda. Teenijate kutseeksamitele ettevalmistamise korraldamise ja läbiviimise peaksid osakonnad kohtadel enda peale võtma; seda eriti montööride abistamisel montööri ja mehaaniku kutseeksami vastu ettevalmistamisel.

Seoses tööajaga on avaldatud arvamist, et administratiiv-ala juhtnööride § 95. teise lõike alusel peaks võrkude kantseleides töötamine kestma kella 9—15. Postivalitsus asub siin seisukohal, et ülalmainitud § 95-das on jutt kantselei lahtioleku ajast publikule. Tööaja küsimus aga on lahendatud ja kindlaks määratud vastavas tööaja määruises — R. T. nr. 76 — 33.

Vormirietuse praktilisuse ja väljanägemise üle on teenijad väga mitmesuguseid soove avaldanud. Postivalitsuse

ees vastavate soovidega esinemiseks korraldas ühingu juhatus teenijaskonnas ankeedi.

Ühingu juhatuse esindajad avaldasid direktori ees soovi, et Postivalitsus kaaluks poolametliku perioodilise ajakirja väljaandmise küsimust. Ajakirjas oleks üks pool ametlik — Postivalitsuse ringkirjad, juhtnöörid ja nende täiendused-parandused; teine pool ajakirjast kujundaks enesest aga mitteametliku osa, kus käsitamist ja valgustamist leiaks uuendused ning täiendused telefoni, raadio, telegraafi, posti teenistuse kõikidel aladel.

Teenistuse huvides tehnil. jaosk. juhatajate vormirietusega varustamise küsimuses esitas ühingu juhatus vastava motiveeritud märgukirja Postivalitsusele. On lubatud seda asja esimesel võimalusel korraldada.

Võru osakond pidas 9. jaan. korralist peakoosolekut. Kinnitati möödunud aasta tegevus- ja kassaaruanded, võeti vastu eeloleva aasta eelarve. Uude juhatuse valiti E. Kelp, V. Orno ja A. Isop; asemikkudeks üleriiklise asemikekogusse — J. Jostov ja A. Isop.

Kas kaotatakse riigiteenijate viimane palgakärpimine?

Riigi- ja omavalitsusteenijate keskliidu juhatus juba ligi kolm kuud püüab vastavatele ressooridele selgeks teha, kui võrt õigustatud on teenijaskonna nõudmine palgakärpimiste kaotamiseks. Selle tagajärjel on majanduseministeeriumis liikumas ka mõningad kavad: ühekordse toetuse andmine, kärpimiste vähendamine 50% võrra jne. Keskliidu juhatus, arvestades riigikassa reaalsete võimalustega, on seisukohal, et küsimus saaks antud olukorras kõige otstarbekohasemalt lahendatud, kui kaotatakse viimane — 4—6—8% ulatuses palgakärpimine.

Keskliidu delegatsioonidele on nii hra Riigivanem kui ka Majanduseminister korduvalt tähendanud, et V. Valitsus pooldab palgakärpimiste kaotamist, kuna see aitaks teataval määral elustada meie rahvamajandust, tõstes siseturu ostujõudu. Palkade restaureerimise otsustamist on aga seotud nii ühe kui teise küsimusega. Kord on takistuseks 1934./35. a. eelarve, kord võibhina kindlustamine jne. Nüüd on see küsimus seotud lisaeelarvega. Lähemad päevad peavad näitama, kas on lisaeelarve „järjekordne takistus“ või on V. Valitsusel tõsine tahe parandada teenijaskonna majanduslikku seisukorda.

Tüli Ida-Hiina raudtee ümber.

Maailma rahu hädaohus.

Kauges Idas on arenemas sündmused, mis ähvardavad kogu maailma rahu. Sõja otsekoheseks põhjuseks võib muutada Nõukogude Venemaa ja Jaapani vahel tekkinud konflikt Ida-Hiina raudtee pärast. Kuigi see küsimus on keeruline, katsume seda valgustada niipalju kui meie ruum siin seda lubab.

Ida-Hiina raudtee ehitati Vene tsaari valitsuse poolt 1896—1902. aastal põhja Mandžuurias. Vene valitsus sai Hiina valitsuselt kontsessiooni selle tee kasutamise peale 80 aasta jooksul. Lepingus oli ette nähtud, et Hiina valitsusel on õigus

enne kontsessiooni lõppemist osta tee ära Vene valitsuselt.

Tee ulatub Mandžuuria Lääne piirist Mandžuuria jaamast kuni Ida piirini Pograničnaja jaamani. Harbiinist läheb üks haru lõuna poole kuni Čangčuni jaamani, ühendades Ida-Hiina raudteed Port-Arthurist tuleva Lõuna Mandžuuria teega, mis käesoleva aastasaja algul ehitati Ameerika kapitaliga ja 1905. aastal, pärast Vene-Jaapani sõda, omandati Jaapani poolt ühe miljardi dollari eest Ameerika seltsilt.

Ida-Hiina raudteel on samasugune strateegiline ja majanduslik tähtsus Põhja Mandžuuria kohta kui Lõuna Mandžuuria teel Lõuna Mandžuuria kohta. Ta ühendab Irkutski Vladivostokiga, sõjasadama linnaga, ühendades märksa nende vahet võrreldes mööda Mandžuuria piiri äärt mineva Siberi raudteega. Selle tee väärtust hinnatakse 350—600 miljoni kuldrubla. 7 aasta jooksul on Nõukogude Vene valitsus sinna mahutanud 140 miljonit kuldrubla. Sellest võib järeldada kui tähtsaks Nõukogude Venemaa pidas seda teed oma huvide seisukohast.

Kuna sel teel on suur strateegiline tähtsus, siis Vene valitsus varustas ta hea ja küllaldase veereva koosseisuga ja vaatamata Hiina protestidele, määras sinna oma teenijad venelased.

Umbes 5—6 aastat tagasi hakkas olukord muutuma. Kinnitades oma mõjuvõimu 1905. aastal Mandžuurias, jaapanlased arendasid siin laiaulatuslikku majanduslikku tegevust. Ühtlasi ehitasid nad uue raudtee Čangčunist kuni Rassin

sadamani. See liin läheb paralleelselt Harbiin-Pograničnaja liinile ja selle tõttu viimane kaotas väga palju oma tähtsusest. Jaapan ütles ülesse venelastega sõlmitud tariifpingu. Peab veel tähendama, et liinil Čangčun-Pograničnaja liikumine oli äärmiselt hädaohtlik. Alati pidi arvestama hiina bandiitide kallaletungidega rongidele.

Muutunud olukorda arvesse võttes venelased vedasid Ida-Hiina teelt välja 87 vedurit ja umbes 5.000 vagunit. Jaapani protektoraadi all iseseisvaks kuulutatud Mandžuuria (Mandžukuo) valitsus nõudis väljaviidud veereva koosseisu tagasitoomist. Vene valitsus jäi kurdiks sellele nõudmisele. Siit algasid konfliktid, millele tagajärjel vene raudtee personal 24. oktoobril möödunud aastal Mandžuurias välja saadeti.

Nähes ette kuivõrt ebasoodsaks võib muutuda venelastele olukord Mandžuuria kuulutamise iseseisvaks, venelased juba 1933. aasta kevadel pakkusid jaapanlastele müüa Ida-Hiina raudteed. Algasid läbirääkimised, mis veel praegugi kesta-

vad edasi. „Jaapani poliitika Ida-Hiina raudtee küsimuses on sarnane“, kirjutab endine raudtee direktor hiinlane Wang, „et Nõukogude Vene valitsusel tuleb valida üks kahest: kas ohverdada oma huvid või kaitsta neid jõuga. Näib, et Vene valitsus valib viimase tee“. Venelased nõudsid tee eest alguses 250 miljonit kuldrubla, nüüd nad on juba nõus leppima 200 miljoni kuldrubla.

Niiviisi püüab Nõukogude Vene valitsus lahendada poliitilist probleemi kaubandusliku tehingu abil. Kui see aga ei õnnestu, siis on karta et tekib sõda. Jaapan omalt poolt püüab kindlustada endale täieliku mõjuvõimu Ida-Hiina raudteel. Venelased on arvanud, et Jaapan ajab lihtsalt eksprobeerimise poliitikat. See ilmnevat Jaapani saadiku poolt 4. ja 9. septembril möödunud aastal Mandžuurias oma valitsusele saadetud ettekandest, kus muuseas olnuvat öeldud: „Juba kevadest saadik on vastavad sammud Ida-Hiina raudtee suhtes astutud. Arvestades raudtee enda valdamisele võtmisega, on raudteeteenijad mobiliseeritud ja sõjaväe politsei kohale toimetatud. Kuid pidades silmas, et Jaapanil ei ole võimalik kuni 1935. aastani kontinendil konflikte esile kutsuda, tuleb ettevaatamatust sammudest hoiduda. Praegu on väljatöötamisel plaan, mille kohaselt parajal momendil võiks Ida-Hiina raudtee varandust aresti alla panna. Kuid kõik need kavatsused tulevad saladuses hoida ja salajases korras täide viia“.

Analoogilisil juhtumel Friedrich II harilikult ütles: „Mina algan lihtsa äravõtmisega. Pärast leiduvad juba juristid, kes selgeks teevad, et äravõtmine oli minu õigus“.

Näib, et Jaapan talitab just nõndasamuti: algab lihtsa äravõtmisega ja on kahtlane, et ta pärast oleks nõus maksma.

Puudused riidevarustuse väljaandmises raudteel.

Viimases „Side“ numbris artiklis „Riidevarustuse küsimus raudteel“ juhtisime tähelepanu sellele, et nähtavasti riidevarustust muretsetakse tilgahaaval ja selle tõttu ladudes sageli puuduvad tarvilikud esemed. Varustuse mittekorraraparene kättesaamine muidugi tekitab nurinat. Kahjuks aga kestavad korratused edasi ja sel puhul on mitmelt poolt kaebusi tõstetud. Raske olevat saada laost parajaid vilt-saapaid. Suuremalt osalt olevat nad väikesed ja kui ei taha neid võtta, siis tuleb kaua oodata kuni ükskord parajad kätte saad. Samuti olevat lugu mütsidega: väikeseid või suuri võid saada, parajaid aga mitte. Tuleb ette juhtumeid, kus nõutud keskmisemööduliste mütside asemel saadetakse suuremöödulisi kuid parandatud möödu numbritega.

Pikki kasukaid ei olnud saadaval kaks kuud, kuigi nõudmised õigel ajal olid esitatud.

Möödunud korral juba märkisime, et varustuse suhtes raudteelased on asetatud halvemasse olukorda kui teised riigiteenijad. Sellele seltsivad veel juure sekeldused varustuse kättesaamisega. Kas siis tõesti käib administratsioonile üle jõu nende puuduste kõrvaldamine?

„Organisaator“ pidi pekka saama.

Raudtee Tee ja Ehituste kuuteenijate ja alaliste päevatöölise kutseühing pidas pühapäeval 28. jaanuaril k. a. raudteelaste kodu oma peakoosoleku. Koosoleku ruumi oli ennast poetanud ka vüürer Teller paari-kolme sabasörkjajaga Tallinna-sadama teemeister Metsala piirkonnast. Nagu selgus olid need „kutsetegelased“ tulnud propandandit tegema ja koosolekut nurja ajama. Selleks kõigepealt laotati nende poolt laiali lendlehti, kus muuseas sõna-sõnalt on öeldud järgmist:

„Uus raudtee Ehituse Töölise kutseühing ei ole kuskil maha salanud vana k/ü. teeneid — kui need teened on aga üldse nimetamisväär. Võtame 10. tunnilise tööpäeva maksmapanek ja selle kaotamine, kas see on vana kutseühingu teene? Ei ole. See on sotside teene, meile, raudteelastele. See on meie mõõdunud poliitilise võimu kõrge määrg. Miks sotsid üldse lasid Strandmanni valitsust ülesse seada meile 10. tunnilise tööpäeva? Just selleks, et ise ükskord selle ära kaotaksid, muidugi suure hallooga ja raudteelaste oma poole võitmisega, kuna vahepeal 10. tunnilise tööpäeva maksmapanemisest mõnigi mees oma kõvad % oli saanud. Vana k/ü. on küllalt teadlik selle külliside taguse mängu suhtes. Ei maksa tulla kiitlenu selle tööga, mida ise pole teinud, olgu siinjuures veel nimetatud tööaja seadus ja töölisvanemate instituu“.

Osa kooslijaid võttis seda „vaimusünnitust“ kui vaimuhaige jaurdust, osa aga suhtus sellele lendlehele kui häbematule provokatsioonile, soovitades pista vüürer kotti ja visata välja raudteelaste kodust.

Vahepeal oli vüürer poetanud ennast ühes oma sabarakkudega rõdole ja püüdis vahelehiütetega segada koosoleku käiku. Kuigi koosolejate meeolu oli muutunud äärmiselt vaenulikuks vüüreri vastu ja nõuti tema väljaviskamist saalist, koosoleku juhataja püüdis rahustada kooslijaid, soovitades vüürerile võtta sõna ning tuua ette kõik, mis temal kooslijatele ütelda on. Kui oli lõpetatud ettekanne juhataja tegevuse kohta, anti Tellerile sõna. Oma rumala provokatsioonilise esinemisega Teller tekitas kooslijais sarnase pahameele tormi, et tema väljaviskamise teostamine näis olevat mõõdapärase matu.

Ainult tänu mõne vanema kutsetegelase vahelesegamisele likvideeriti asi sel teel,

et Teller oma „kaasvõitlejatega“ sunniti saalist lahkuma.

Seekord pääsis Teller terve nahaga, kuigi noatera pealt. Kuid asi oleks võinud palju kurvemini lõppeda. Tekib küsimus: mis osa mängib Teller ja kelle agenda ta esineb?

Eelpoolmainitud lendlehe lõpuosas leidub lõige, kus on öeldud: „Mis puutub raudtee eraalusele viimisse, siis praegusel valitsusel puudub sarnase otsustava sammu astumiseks raudteelaste ja terve Eesti rahva usaldus ja volitus. Kui seda siiski püütakse teostada praeguse ajutise erakondliku valitsuse poolt, siis peame olema valvel, et sarnane samm ei sünniks samuti üle öö kui meie sõjalaevade müük. Meil on tarvis, et raudteed kasutatakse terve Eesti rahva huvides, aga mitte et üksikud kapitalistid (vaestunud) asuksid selle väljakurnamisele“.

Alles eelmises lendlehes mida laotas seesama Teller raudteelaste kodu pühapäeval 21. jaanuaril, oli öeldud, et jutud raudteede kommertsialiseerimisest ei olevat muud midagi kui sotside poolt väljamõeldud hirmu ja õuduse jutud. Nüüd aga tõstetakse hädakisa kapitalistide kavatsuste vastu asuda raudteede väljakurnamisele.

Räägitakse, et Tellerit toetavad tema „õilsas“ tegevuses mõned raudteevalitsuse juhtivad jõud ja teemeistrite kutseühing. Kui see peaks nii olema, siis äratab see äärmist imetust ja annab veelkord selge tõenduse selle kohta, missugune vaim valitseb Soo tänaval ja teemeistrite kutseühingus. Igatahes auks ei tule neile vüüreri tegevus mitte.

Olgu kuidas on, kelle toetusel Teller ka ei tegutseks, tema tegutsemise eesmärkide kohta ei ole enam mingisugust kahtlust. Need on: külvata raudteelaste ridadesse segadust ja vaenu ning igasuguste võtete abil lõhkuda raudteelaste organisatsioonid. Sellepärast tuleb raudteelastel äärmiselt valvel olla, sest et praegusel segasel ajal sarnaseid vüürereid võib leiduda veel ka peale Telleri. Raudteelased peavad kodurahu säilitamiseks kõige kategoorilisemalt tõrjuma eemale oma organiseeritud ridadest igasugused vüürerid, õnnelikud ja provokaatorid.

Niiviisi talitasidki 28. jaan. k. a. liinilt ja Tallinna sõlmest kokkutulnud töölised, avaldades usaldust oma ärarproovitud juhtidele ja mõistes hukka Telleri lõhkumise püüded.

Raudteelane.

Meil on siit muidugi võimata otsustada, kas ja kuivõrt need süüdistused tõsiasjadel põhjenevad ja jaataval korral, mis on nende põhjuseks. Raske on uskuda, et mõõdunud svuvest puhastustulest läbikäinuil veel selgroogu jatku vastupanu katseteks. Hoopis tõenäolisem näib oletus, et „mässajaiks“ seekord on just erakonna enda senised pooldajad, kes juhi poolt võetud poliitilisest suunast pettunud. Aga sama võimalik on ka, et kõik see hädaldamine on lihtsalt meeoleolu loomine uute „puhastuste“ kasuks, millega tahtakse lihtsalt veel ametnikukohti muretseda oma töötä kaardiväele, sest senised puhastused pole kaugeltki kõiki kohtadele asetada võimaldanud.

Kuid olgu asi nii või teisiti, peaks ametnikkonnal näivad jälle rasked päevad ees olevat.

Globetrotter.

Posiiteenijale k.-ü. keskjuhatause viimastest sammudest.

1) *Sõidupiletitest.* Riigi Teatajas nr. 100 — 8, dets. 1933. a. ilmus uus priipiletite määrus. Teatavasti sai keskjuhatus alates mõõdunud aasta aprillikuust kaks nimelist piletit kasutada.

Uus määrus seda enam ei võimalda. Ka postvaguni ametnikele ei taheta enam plieteid anda. Keskjuhatause esindajatel oli ses asjus teedeministeeriumis läbirääkimine, mille juures esindajad palusid endist sodustust edasi võimaldada.

Härra minister nõustus põhimõtteliselt sellega, et veoametnikud saaks piletteid endiselt, kuna keskjuhatause esindajail kahe piletit andmist ei pea härra minister põhjendatuks ega seadusepäraseks.

2) *Palgakärpimise lõpetamisest.* Keskjuhatus, kaaludes küsimust ja arvesse võttes elukalliduse tõusu, veel kord rõhutas palgakärpimise lõpetamise vajadust.

Keskjuhatause esindajad keskliidus põhjendasid selle nõude kiirustamise vajadust. Keskliidul on ses küsimuses läbirääkimised käimas vabariigi valitsusega; on teatavaid lubadusi antud, kuid kaugemale lubadustest pole jõutud.

3) *Kongressi kokkukutsumisest.* Keskjuhatus kongressi kokkukutsumise otsustab oma järgmisel koosolekul. Arvatavasti kutsutakse kongress kokku märtsi kuul.

4) *Koostööst „Sidega“.* Keskjuhatus otsustas „Sidega“ koostööd pikendada endiste tingimuste alusel.

Sekretariaat.

Läti postlaste elust.

Läti p.-t.-teenijate kutseühingu (parempoolse) tänavune kongress peetakse 24—25. märtsil.

Nimetatud kutseühingu keskjuhatus seadis sisse oma ruumes öökorteri Riit külastavate provintsi teenijate jaoks. Ööbimismaks on 50 santiimi kogu aja eest, mis ei ole üle 3 öö.

Kutseühingu juures on asutatud jahi sektsioon, kes oma harrastusiks rendib ringkonna metsa.

12. dets. 1933. sai Läti radio abonentide arv täis 50.000. Selle arvu viimane abonent vabastatakse kuulamismaksust üheks aastaks. Analoogia võiks märkida, et hiljuti Austrias, kui tuli juure abonent nr. 500.000, radioühing korraldas väikse peo ja kaubandus-liiklusminister kinkis ühingu nimel tähendatud abonentidele kuld taskukella.

„Interligilo“ — erl.

Iga saksa ametnik peab olema rahvussotsialist.

Uued „puhastused“ tulemas.

Iga riigivõimu vallutaja esimeseks mureks peab olema riigiteenijaskonna ja kaitseväe endale täiesti sõnakuulelikuks muutmine, sellepärast on inimlikult täiesti arusaadav, kui rahvussotsialistid Saksamaal võimule saades kõigepealt põhjaliku puhastuse ette võtsid riigiametnikkonnas, rookides sealt välja mitte ükski „mitteaarialased“, vaid hoopis suurema hoolimatusega ka kõik need, kes end avalikult demokraatliku riigikorra pooldajajaks tunnustanud olid. Väljavisatud asendati loomulikult oma mõtteosalistega; need aga, kes endisest ametnikkonnast veel alles jäid, arvati nüüd küllalt „pehmeks tehtud“ olevat; seda näisid tõendavat ka mitmekümnetuhandelised meele-

avaldused, mis kõigis riigi nurkades korraldati ja kus juhile igavest truudust vannuti. Näib aga siiski, et see „igavene“ truudus tegelikult õige lühiajaliseks kipub kujunevat. Sest juba kostavad hääled, et ametnikkonnas jälle olevat käimas sissisõda rahvussotsialistliku riigikorra vastu, kõrgemate valitsusasutuste korraldusi püütavat ignoreerida, neist igati mööda hiilida jne. Olevat päris „häbi ja teotus“ (Schande und Schmach), kuivõrt reaktsioon juba pead olevat tõstnud. Sellepärast nõutakse nüüd, et 1934. a. iga ametnik rahvussotsialistiks peab saama ning ähvardatakse uute surveabinõudega, kui ametnikkond ei loobu oma saboteerimiskatsetest.